

JOSANKINAYEETZINIRI HEBREO-PAYEENI

Pava jotyaantakeri Itomi iñaaventairi

1 ¹Pairani, inkoverika Pava iriyotakayeri acharineete ompaityaarika, iri kamantantaneri amerone ñaantsi. Osheki japiipiitakero Pava, tzimatsi jimatakaayetakeriri kamantantaneriite. ²Iro kantacha ovakera iroñaaka, jotyaantakairi Itomi irirori iñaaventairi. Tema iriitake Itomi jovetsikakaake pairani iroka kipatsi, iriitake jashitakaayeta okaratzi jovetsikayetakeri. ³Iri Itomi ikempitakaantakari iriimi irovaneenkatanene, shipakiryaa ikanta. Ari ikempivaitari irirori tsika ikanta Ashitariri. Tema shintsinkantsi onatzi iñaanetakari, iro kaari onashiye tanta okaratzi jovetsikayetakeri jaka kipatsiki. Aritakeranki jimonkaraapaintziro omatantyaari inkiteshoretakaantai, jiyaatai inkiteki, saikapai irakojanoriki Ashitariri itsipatapaari ipinkathariventantzi. ⁴Ari opoñaanakari janaakoyetziri imaninkarite Pava, iniroite jiriiperotakaitairi irirori.

Iri Itomi anaakoyetairiri maninkariite

⁵ Tema Pava kantavairi:

Notomi novimi eeroka.

Naakatake pirintana iroñaaka.

Ikantavairi eejatzi:

Naakatake pirintaa.

Eerokatake notomintaa.

Tema Pava tekatsira aparoni maninkari imaninteri kempityaarone iroka. ⁶Apaata aririka irapiitairo irotyaantairi jaka

kipatsiki iponkitzitanakari itomiitari, inkantayeete:

Intharomentaiyaari maaroni imaninkarite Pava.

⁷Tzimatsi eejatzi iñaaventakoitziri jaka maninkariite, jiroka ikantaitzi:

Iriitake matakairi imaninkarite inkempitakotyaaro tampyeenka.

Iriitake matakairi irotyaantaneete inkempitakotyaarimi paampari.

⁸Irooma aririka iriñaaventakoteri Itomi irirori, jiroka ikantzi:

Pava, eeroka kantaitaachane pimpinkathariventantai.

Ari pinkempitakotaiyaari pinkathariite otzimimotziri irinchakiire inantari ipinkathariventantzi. Iro kantacha aña eeroka matairone pintampatzikashiretai aririka pimpinkathariventantai.

⁹Eeroka kovirori kameethari, irooma kaariperori ovana ovatsimaimi.

Irootake isaipatziiotantaamiri Pava, pimpinkatharitantaiyaari. Iriitake pivavane matakemirori.

Isaitantaamiro yeenkantsi ari pikimoshiretai tema panaakoyetairi pikaratapiintavetari.

¹⁰Jiroka pashine iñaaventakoyeetziri Itomi, ikantaitake:

Pinkathari, ovakera etantanakari pairani eerokatake ovetsikakero kipatsi.

Eerokatake ovetsikajaantakero inkite.

¹¹ Iroka okaratzi povetsikakeri, aritake aperotaiya apaata, irooma eeroka ari pinkantaitaatyeeeni.

Ari onkempitakoyetaiyaaro okaratzi povetsikane aparoni paisatomairi kithaarentsi.

¹² Tema aririka ompaisatomaitake piithaare, pankoviimaitziro, pamenai pashine ovakerari pinkithaataiyaari.

Arira pinkempitagairori apaata eeroka povetsikane kipatsi ipoña inkite.

Irooma eeroka ari pinkantaitaatyeeeni eero pipashinevaitai.

Eero paperotaatsi.

¹³ Iñaaventakoyeetakeri eejatzi, ikantaitzi: Pisaikapai nakojanoriki, ampinkathariventante, irojatzi apaata novasankitaantakyaariri kisaneentayetakemiri, aripaite paatzikantaiyaari piitzi.

Tema tekatsi maninkari inkempitakaanteri Pava inkanteri iroka. ¹⁴ Tema maaroni maninkariite, intaani jotyaaantayeeztiri irirori irampitakoyetairi atziriite intzime avisakoshireyetaatsine.

Iniroite ovavisaakoshiretaantsi

2 ¹ Ontzimaty ankempisantero okaratzi jiyotaayetakairi, onkantya eero ovashaantantaro. ² Te aritzi anashitakaayetaiyaaro otzimi jotyaaantaitakairiri pairani maninkariite inkamantantero. Tema maaroni kaari ovayempitatyarone inkempisantaairo, jovasankitaayeetakeri ipiyathatakaro. ³ Aakara irimaperoyeete irovasankitagaite, eerorika ovayempitayetaaro iñaaventakoyeetziro iniroite avisaakoshiretaantsi, otzimi jetapaintari Avinkatharite Jesús iñaaventapaintziro. Tema irootake ikamantayetairi aakaite ikaratzi kemayetajaantakerori.

⁴ Iriitajaantake Pava iyotakaayetakairori omaperotatya okaratzi ikamantayeeta-

kairi, tema jimatakaantakero itasonkaventantayeetzi, joñaakakaantakero kaari iñeetapiintzi, Tasoretsinkantsi antakaan-takero iroka, ari omatajaantakari ikoviri Pava.

Itzimi matakakerori jovavisaakoshiretantzi

⁵ Tera iri maninkariite irimatakayeri Pava impinkathariventairo tsika asaikayetai apaata, otzimi noñaaventakemiri.

⁶ Añaajaantake atziriite irinatye intzime matairone. Tema ikantaitakeranki:

¿Iriiperoma atziriite pipampithashiretakotantariri?

¿Opaitama pikovantari pineshinonkayetairi?

⁷ Aña kapichera jiñiuro iroñaaka atziriite te iranaakotante, iri maninkariite anaakoneentakeri.

Iro kantacha, irootaatsi pamathaitairi inkene iñaapinkatharentsitai, otzimimotairi irovaneenkaro.

Iri anaakoyetairone maaroni povetsikane.

⁸ Pinkempitakagaiyaari ikantaranki aatzikiriri iisaneentane, iromperayetaiyaari maaroni.

Arira inkantakayetaiyaari Pava atziriite, tema tekatsi aparoni kaari anaakotantaatsine. Iro kantacha, tekera iriñaayetero iroñaaka atziriite iroka. ⁹ Iro kantacha, tzimatsi aparoni atziri jotyaaantaitakeri, irijatzi ñaapaintzirori kapicheeni te iranaakotante, aña iri anaakotakeriri maninkariite. Iriitakera noñaaventzi Jesús. Tema iriitake ñaakero ikemaantsitaka irojatzi ikamantakari, ipoña jamathaitaitakeri ari okanta jiñaapinkathayeetantaariri, otzimimotairi irovaneenkaro. Irootakera ikamimentantakairi maaroni, tema iniroite ineshinonkayetai Pava.

¹⁰ Ovana otampatzikatataike tsika ikenakaakero Pava ishinetakeri Jesús inkemaantsivaitya, ari jothotyakaakeriri

onkarate iranteri. Tema Irika, itzimi ashiyetariri maaroni, itzimi kantakaan-tziri itzimayetantari maaroni, irijatzi-ta-jaantake kemaantsitakoventaari inkene irovavisaakoshireyetairi, ari onkantya intsipatantaiyaariri maaroni itomiitari janta irovaneenkaroki. ¹¹Jiroka okantakotajaanta, ikempitakaantai Jesús irirentzi, tema ari akaratziri irintari Pava. Jirintari irirori itasorentsishiretakaantzi, irintari eejatzi aakaite itasorentsishireta-kaayetaira Jesús. ¹²Iro ikantantakari pairani:

Noñaaventakotaimi eeroka isaikaye-tzi nirentziyetaari,

Tsikarika japatotapiintayeta, ari nontharomentaimi nompanthagai-yeni.

¹³Ikantake eejatzi:

Naventaane novairi Pava.

Ipoña eejatzi ikantzi:

Jirika Naaka, notsipayetaari itomiite Pava ikaratzi ikempoyaakaayetaa-nari.

¹⁴Akantajaantayetakara aakaite atziritz, otzimi avatha, otzimi iraaane, ari ikantakari eejatzi Jesús irirori, iro okantantakari ikami. Aripaite joitsinampaakeriri kamaari. Tema otzimimoveta-tyaari kamaari ishintsinka jimaimanetan-tariri kaamaneriite. ¹⁵Ari ikenakaakerori Cristo itsiparyaakoventantairi atharova-kaayetaro kaamanetaantsi, kempitavaita-nakami atziritanakityeemi kaamanetaan-tsi iroorikami otzikayetanakaimi.

¹⁶Omaperotatya, tera iri maninkariite impokashitake Cristo irineshinonkaye-tairi. Aakara ipokashitake, icharineyetaira Abraham-ni. ¹⁷Irootake jatzirita-jaantantaari ikempitayetai aaka jirentzi-yetaira, ari okanta jimonkaraantaarori irirori ikovapiintavetakari irimonkaraye-

romi pairani omperatasorentsijanori. Ovana ineshinonkatantataike irirori, ikyaaryootake imonkaraantakarori, iri kantakaantaarori okanta Pava ipeyako-tantaarori akaariperoshirevetaka. ¹⁸Tema jatziritakera Jesús ikemaantsitakaitakari, ari ineveshiretakaavaiveetakari. Irootake imatantarori jineshinonkatai iroñaaka akaratzineveshiretakaavaitaitaro kaariperori.

Iri Jesús anaakotziriri Moisés

3 ¹Iyeikiite itasorentsishiretakaitane, nonkantaiyemini pikaratzi ikaimashi-retaimi Inkitesatzi: Pimpampithashireta-kotaiyaari Cristo Jesús, iriitake kempita-kariri aparoni otyaantaari, irijatzi kempitakariri aparoni omperatasorentsi-janori. ²Ikantaranki aparoni otyaantaari ikyaaryooventziro okaratzi ikantziriri otyaantziriri. Ari ikantakari eejatzi Jesús. Ikempitakotakari Moisés-ni, ikyaaryoo-ventakeneri isheninkapayeeni jashiyetari Pava, itzimi ipaiyeetakeri “Inampivanko Pava.” ³Iro kantacha Jesús iriira matzirori jiriiperotzi janaakotziri Moisés-ni, tema iriitake ovetsikakeriri pairani. Iroovaitake ikantayeetapiintzi: “Piñaapinkathatero nopanko.” Tema kaarira pankotsi inkantakoperoyeete iriñaapinkathaitero, aña iri iñaapinkatha-tzi ashitarori ipanko. Tema itzimira ovetsikirori pankotsi iriira iriiperotatsiri. ⁴Tema iri ashitarori pankotsika itzimi ovetsikakerori, iroovaitake ikempitaakero pairani Pava jovetsikantayetakarori maaroni. ⁵Ikantaitake:

Moisés kyaaryooventakeriri ishenin-kapayeeni ipaiyeetziri “Inampi-vanko Pava.”

Iro kantacha ikempitakomatsitakari irirori aparoni omperataari, iñaaventaye-

* 3.3: Iriira Moisés kempitarori pankotsi, tema irijatzi isheninkamirinkaite judío-payeeni ipaitayeetziri “Inampivanko Pava.”

tairo onkarate avisatsineri. ⁶Iriroma Cristo, iriitajaantake tomintariri ashitarori pankotsi, iriitake jevatairi ikaratzi ikempitakaantaitaari pankotsi. Aritakera ankaratairi aakaite irikaite ipaiyeetakeri “Inampivanko Pava” aririka ankyaaryooventairi, kisorika ovanairi irojatzi ovekaraantapaakyaarone kitaite.

Imakoryaamento jashiyetaari Pava

⁷Jiroka ikantakeri Tasorentsinkantsi:

Pinkemairi iroñaaka Pava iñaavaitzi, ikantzi:

⁸Eero pikisoshirevaitzi.

Pikempitarikari pithokashitakanari pairani jiñaantayeetakana tsika te inampiitaro.

⁹Arira ikovakaavetakana pivaisatziite novasankitaayerimi, iñaantashiretakana naaka,

Okantavetaka iñaavetaiyakaro noneshinonkataiyakerini okaratzi 40 osarensi.

¹⁰Irootake nokisantanakari,

Nokantake: Ari ikantapiintatya itzipinashirevaita,

Te iraniitantiintaiyaaro nokovakairi.

¹¹Noyatsimanekiini nokantanake:

Eerora nareetakaayetaari nomakoryaamentoki.

¹²Iyekiiite, ñaa povashaantzirikari Pava, Kañaanetsisiri. Eero pikaariperoshirevaitzi, eero pithainkashirevaitzi. ¹³Iro aritatsi pominthashiretavakaapiintya poshireyetaiya. Petataityaaroota iroñaaka

onkantya eero jamataviitanti pantaye-tairo kaariperori, irojatzi piñaantyaarori pinkisoshirevaite. ¹⁴Aririka oisokerotziitanaiyaari Cristo, irojatzi overaantapaakyaarone kitaite, aritake añeero amatero intsipaminthayetai. ¹⁵Irootake ikantantaitari:

Pinkemairi iroñaaka iñaavaitzi Pava, ikantzi:

Eero pikisoshirevaitzi.

Pikempitarikari pithokashitakanari pairani.

¹⁶¿Itzimikama matakakerori ipithokashitakari, ikemataavetakaro iñaane Pava?

¿Kaarima irikaite ijevatakeri Moisés-ni ipoñaakaakari Egipto-ki? ¹⁷¿Itzimikama ikisapiintayetakeri Pava okaratzi 40 osarensi? ¿Kaarima antapiintakerori kaariperori, itzimi aperotainchari janta tsika te inampiitaro? ¹⁸¿Itzimikama iñaaventaitake inkantaitake:

Eerora nareetakaayetaari nomakoryaamentoki?

¿Kaarima ikantayeetake piyathariite?

¹⁹Ari añiirori kantakaantzirori kaari jareetakaayetantaari, tema iro kantakaantakerori te inkempisantaiyeni.

4 ¹Eenirora otzimi ishinetayetakairi aakaite kempivaitakarori irareetakaayetaimi imakoryaamentoki. Irootake piñaapinkathatantaiyaariri, otzimikari ompaitya otzikaavakemiri, iro eero pareetantaa.* ²Tema akemayetairo aakaite Kameethari Ñaantsi, ari akempiyetaari ikantara avaisatziite pairani. Iro kantapainchari irikaite, te iranintaamai-

* **4.1-11:** Iroka imakoryaamento, tzi mayetatsi oshiyakaaventachari jaka. Tema pairani, jimakoryaaventakerora, Pava jovetsikakeri kipatsi, ikempitakaantakero “imakoryaamento” iroka 7-tapaintsiri kitaite jimakoryaantakari. Ikanta osamanitakeranki, ishitovayetzi Judío-payeeni janta Egipto-ki, 40 osarensi ikekenavaiyetake, irojatzi jareetantakari kipatsiki otzimi ishinetakeneriri Pava. Irojatzi iroka kipatsi ipaiyeetakeri “imakoryaamento.” Jirokara oshiyakaaventachari iroñaaka kempitarori “Imakoryaamento” kempisantzinkariite, tema tzi matsi kantatsiri: “Iro inkite imakoryaamento kempisantzinkariite.” Tzi matsi pashine kantatsiri: “Iro ‘imakoryaamento’ iroka aventaashiretaneri irovavisaakoshiretante Pava, tema te onkovajaantya iriñaashintsivaitya onkantya iravisakoshiretantaiyaari.”

tyaaro ikemakoyevetavakari, tema te iraventaashiretanakyaaro ikemayevekakari. ³Irooma aakaite aventuraetakari, aritake irareetakaayetai imakoryaamentoki. Jiroka iñaaventakero imakoryaamento, ikantake:

Noyatsimanekiini nokantanake:

Eerora nareetakaayetaari nomakoryaamentoki.

Aña ithonkatakero pairani Pava irantavaitane ovakera jovetsikantakarori kipatsi. ⁴Tema tzimatsi tsika oñaaventakota 7-tapaintsiri kitaite, ikantaitzi:

Iroka 7-tapaintsiri kitaite, ari ikarata-paakero irantavaire Pava, imakoryaake.

⁵Iroka makoryaantsi irojatzi iñaaventakoitziri, ikantaitzi:

Eerora nareetakaayetaari nomakoryaamentoki.

⁶Ari okantari. Irootake intzimantyaari tsika inkarate makoryaashireyetaatsine. Iriroma pashineete etayetakarori, te irareetayetya, tema te inkempisante ikinkithaveetaniri Kameethari Ñaantsi. ⁷Okanta avisanake pairani osheki osarentsi, japiitairo Pava iñaaventai pashine imakoryaamento, ipaitairo “iroñaaka.” Irootakera josankinatokotairi David-ni, ikantakeranki:

Pinkemairi “iroñaaka” Pava iñaavaitzi, ikantzi:

Eero pikisoshirevaitzi.

⁸Aririkami irimatakeroimi Josué imakoryaaperotakaayetairimi pairani avaisatziite, eerotya japiitairomi Pava iñaaventaimi pashine imakoryaamento. ⁹Arira ayotziri eenirotatsi oshiyakaaventachari imakoryaamentoperotaiyaari jashiyetaari Pava. ¹⁰Iroora joshiyakaaventakeri pairani Pava jimakoryaaventakero irantavaitane ithonkakero. Tema ari inkempiyetaiyaari makoryaashireyetaatsine ari onthonkaiyaari irantavaitane.

¹¹Ontzimatyera ankyaryooventairo areetantaiyaari amakoryaashireyetai,

akempiyetaarikari piyathayetainchari pairani. ¹²Tema iñaane Pava, ovañaanetane onatzi, shintsiñaane okanta. Okempitakara aparoni osataamentotsite thoyempiperotatsiri apimitzikarateki, te oshenkaakanta ontoshenotonkiyetante irojatzi inthomoi iipathantsiki. Iroora maperotzirori iñaane Pava kempitavaitaka ontoshiretatyeemi, irootake iyotakaanterone impampithashireyetyaari, inkovashireyeeteri eejatzi. ¹³Tema ikaratzi jovetsikayetakeri Pava tekatsira aparoni materone iromanapithatyaari eero iñaantaari. Aña Pava ari iriyotakotairo maaroni antayetakeri, iriitakera amenakoyetairone.

Iri Jesús anaakotziri omperatasorentsijanori

¹⁴Irika Jesús, Itomi Pava, iriitake anaaperotakerori inkite. Iriitake ankempitakaantya omperatasorentsijanori. Irootake oisokerotantyaariri aventuraashiretaari ikemayeetai akantake: “Nokempisantairi Jesús.” ¹⁵Tema Jesús ikempitaa-rira omperatasorentsijanori, irootake jineshinonkayetantairi ontzimerika pomerentsitzimoyetaineri. Tema pairani irirori, tzimavetaka ikovashirevetakari, ari ikempitakotakai añaayetziro avishimoyetairi aakaite. Iro kantachari, tera inkaariperotaaajatapainte kapicheeni. ¹⁶Irootake aventuraantyaariri añañaatairi Jesús kempivaitaka aatashiretaatyeerimi tsika impinkatharitari. Tema aritake ineshinonkayetai, ari inkaminthaayetai aririka ankovityaashirevaite.

5 ¹Tema Pava ovakeri pairani atziri impairyeteri omperatasorentsijanori. Iriitake kantakoyentayetairine atziriite kaariperoshireyetaatsiri. Iri pomeyetairone jashitakaitariri Pava. ²Tema atziri jinake irika omperatasorentsitaari, otzimimotziri opaita pomerentsitzimoyetariri. Irootake jiyotantarori

jamatsinkaventari tzipinashirevaiyeta-chari atziriite ikaratzi pokashitziriri, masontzishireyetsiri eejatzi. ³Jimatzi-taro irirori ipomeventa okaratzi jashitakaariri Pava inkene impeyakoteneri ikaariperoshirevaitzi, jantziro ikempitapiintziniri atziriite. ⁴Tekatsi-maita omperatasorentsitaari pairyaashitachane apaniro, aña Pava ovayetziriri, ikempitaakeri jovakeri pairani Aarón-ni.

⁵Ari ikantakari eejatzi Cristo, te iri pairyaashitachane apaniro ikempitakotaari omperatasorentsitaari onantari intharomentaventaiaari. Aña Ashitariri makakerori, ikantziri:

Notomi novimi eeroka,
Naakatake pirintanaa iroñaaka.

⁶Ipoña ikantake eejatzi:

Eeroka kantaitaachane pomperatasorentsitaarite,
Ari pinkempityaari ikantaranki
Melquisedec.

⁷Tema pairani jatziaritapaintzi Cristo, jiraaneentaka jiñaañaatakakeri Pava, ikaikaimatake shintsiini jamaniri. Aña Pava, otzimimotziri ishintsinka, ari onkantakemi irovavisaakoteri eero jovamaantayeetari. Tema Cristo ñaapinkathatasorentsitaneri jinake, ikempisantakeri Pava ikovakotakeriri.*

⁸Okantavetaka Cristo iriivetaka Itomi Pava, ikemaantsitapainta, tema ari jiñaakero tsika okanta ikempisantaitzi.

⁹Ikanta jimonkaratakaayeetakeri iranteri, arira omatakari jovavisaakoshiretairi inkarate kempisantairine, ari inkantaita-tyeero iravisakotai. ¹⁰Ari okantakari, Pava omperatasorentsitakaariri, ari okempitakaro tsika okanta jomperatasorentsitakaakari pairani Melquisedec.

Ikamantantaitziro aririka ovashaantero aventashiretari

¹¹Tzimatsi osheki nokovavetari niyotaimiri tsika ikantakota irika. Iro kantacha ovana opomerentsita nomatemiro, tema kisoshire pikantayetaka, osamani onkantya pinkemathatantyaarori. ¹²Tema ari osamanitakera, noñaajaantakemi eerokatake iyotaantayetanaatsinemi. Iro kantacha eeniro okova intzime impaitya iyotaayetemine eerokaite, irojatzi irapiitayetaimi etayerarori jiyotaantaitziro iñaane Pava. Okempivaitakaro tsika ikantaitziri aparoni ithotaayetziri, tekera onkante impayeeteri tatsinaari ovanaron-tsi. ¹³Ari pikantari eerokaite, iriivaiyetake eenchaaniki ithotaayetziri, tema tekera piñaantapiintayeyaaroota otzimi kameethashiretakaantatsiri. ¹⁴Iriima itzimi ovayetakarori tatsinaari ovaritentsi, iriivaiyetake ikaratzi ñaantapiintayetakarori, te opomerentsitzimotari iriyotero otzimi kameethatsiri, otzimi kaariperotatsiri.

6 ¹Ontzimatyé niyaatakaanakero niyotaaperotemiro pashine tsika ikantakota Cristo. Tera arite napiipiitemiro okaratzi piyotziyetakari eerokaite, okempitatyá okantakota iroka: Jovashaantayeetairo kaariperori kaamaneshiretakaantatsiri. Javentaashireyeetanaari Pava. ²Jiyotaayeetakemiro eejatzi oviinkaataantsi, eejatzi otzimikapatziitotaantsi, eejatzi irañaakaayeetairi kamayetatsiri, impoña irovasankitaayee-tairi kaariperoshireri. ³Irootakera aatakaantyaarori pashinetatsiri, inkamintha iri kovatsine Pava. ⁴Onkamintha eero amenaashivaita pikemathayevetavakari,

* 5.7: Jiroka ikantakeri Jesús, jiñaañaatakakeri Pava, ikantzi: "Ashitanarí, pishinetanarika, pintsiparyakoventena onkarate nonkemaantsityaari. Iro kantacha eerora pimatanaro okaratzi nokovavetakari naaka, iro pimate okaratzi pikovakaakenari eeroka." Jirokara ikenakaakero Pava ikempisantakeri Jesús ikovakotakeriri, jamavetakaakeri ikemaantsiyetakari, ishinetakeri inkamimotante jovañagairi eejatzi.

itasonkaventayeevetakami, inampishirevetantakami Tasorentsinkantsi, ⁵piñaayevetakaro okameethatzimotzimi iñaane Pava, piñaayevetakaro eejatzi ishintsinka onkarate iroñaarontayetairi apaata.

⁶Tema ikaratzi ñaayevetakarori iroka, ipoña jovashaantairo, eerora imataaja-tairo impiyashiretai irookaventantaiyaarori iyaariperonka. Kempivaitakami iriiyetakemi apiitaironemi impaikakotakaantairimi Itomi Pava, kempitavaitaka iriimi thainkimavaitairinemi eejatzi ipiyotaiyani atziriite. ⁷Okantaranki aparoni ovaantsi irenkapathatziri inkane, aririka impankiitantaayo, iroorika shookayetaintsineri pankirentsi pinaron-tsitachari, iriira Pava tasonkaventakeriri pankitakerori. ⁸Irooma iro iyoshiitachane oshookake kitochee, ipoña tovarishi, tekatsira apantyaarone, katsimashire inkantya pankitakerori, intaayeetairo apaata.

⁹Irooma eerokaite, netakoyetané, niyotajaantzi eerora pikempitakataro noshiyakaaventakeri, tema niyotaiyini naaka pantanairo kameethari ovakera jovavisaakoshireyetaimi. ¹⁰Tema Pava tampatzikashire inatzi, eero ipeyakotaimiro pantayetakeri eerokaite, petakoyetanaari ikaratzi pairyaayetairiri Irirori, eekerora piyaatakaatziro petakoyetari. ¹¹Irootakera nokovakoyetaimiri, ari pinkantapiintatyeeya poñaakantairo pinkyaaryooshireyetai, irojatzi omonkarayetantaiyaari okaratzi poyaakoshiretaiyarini. ¹²Iro eero piperashiretante eerokaite, aña iro aritatsi pinkempitakoyetiaari ikaratzi jatakairori ikempisanta-

nai, ikaratzi kamaitanaarori. Tema iriitake aayetairone ishinetaantaitakeri.

¹³Tema pairani ovakera Pava ishinetaakeneri Abraham-ni, tekatsira aparoni anaakoterine Pava intzime impairyakero ivairo, iri iyoterone eejatzi omaperotatya irimonkaravainete. Aña iri pairyaachari apaniro ivairoki Pava, ¹⁴ikantakeri Abraham:

Omapero nontasonkaventemi Naaka,
Omapero noshekyeemiri Naaka
pincharinentyaari.

¹⁵Tera irathavaavainetatyeeeya Abraham-ni, amatsinka joyaaventaka, jiñaakero ishinetaitakeneriri. ¹⁶Tema aririka inkovapiinte atziriite iriyote omaperorika omatya ishinetaantziri, ipairyiro ivairo aparoni itzimi anaakotziriri, ari iriyoyeete omapero irimonkaravainete. ¹⁷Ari okempivaivetakaro okaratzi jantakeri Pava, ipairyaka irirori omatantyaari ishinetaantakeri. Tekatsi kanterone impashinetakairo okaratzi ipampithashiretakari iranteri. ¹⁸Ari okanta otzimantanakari apite kaari ikantayeetai impashinetakaayeetairo. Iro omatantari ayotai te ithaiyaneta Pava, irootake poshenkashireperotairi aakaite aventaashireyetaari Irirori, ayotzi ari omonkarataiya oyaakoneentari. * ¹⁹Iro oyaakoneentanka joshiyakaaventaitziri jaka okempitaro aparoni tenari ayeentaa-tziirori iniroite pitotsi eero amaataanta. Ari okempitari oyaakoneentanka, ayeentaperoshire ovayetai. Irootake kantakaarori ankempitakotantyaariri itzimi kyaatsiri janta tsika jotantotaitantaro tontamaitatsiri. * ²⁰Ari añaamam-

* **6.18:** Tema tzimatsi apite kantakotachari jaka kaari inkantayeete impashinetakaayeetairo. Jiroka etarori: "Pava te ithaiyaneta, aritake omonkarataakya okaratzi ishinetaantakeri." Jiroka apitetanaintsiri: "Tekatsi pashinetakagairone ipairyaka apaniro ivairoki Pava, tema tekatsi anaakoterine irirori." * **6.19:** Iro iñaaventakoyeetzi tontamaitatsiri jotantayeetantarori tasorentsipanko, iro ipaitayeetzi tasorentsisaante onatzi janta. Intaani inkye omperatasorentsitaneri, tera iraakoventyaaro inkyaapiinte. Iro ikantayeetzi "ari janta joñaakanta Pava." Irootakera oshiyakaaventarori inkite tsika janta añeeri Pava apaata.

pyaarori aakaite kantatsi ankyaa yetai janta kempitakarori iroka, aririka oyaampoiritanairi Jesús itzimi joshiyakaaventaitakeri kyagaintsiri janta. Tema iri Jesús joshiyakaaventake pairani Melquisedec. Iriitake Jesús omperatasorentsijanori iroñaaka, ari inkantaitaatyenei irirori.

Iromperatasorentsinka Melquisedec

7 ¹Tema Melquisedec, iri pinkathariventantaintsi Salem-ki, iromperatasorents site inake Jenokisatzi Pava. Iriitake aavairiranki ipiyaaro Abraham-ni japerotakeri pashine pinkathariite jovayiritari, itasonkaventavairi. ²Irijatzipakeranki Abraham-ni ovaakarontsi okaratzi jaapithatantakeri jovayirita. Tema Melquisedec, tzimatsi oshiyakaaventachari ivairo. Jiroka etarori oshiyakaaventa: “Pinkathari kameethashireri.” Jiroka apitetaintsiri oshiyakaaventa ivairo ipinkathariventantzi Salem-ki: “Pinkathari saikakaantatsiri kameetha.” ³Te iriyoyeetero ivairo ashitariri, te iriyoyeete eejatzitizimi icharineyetanakari. Kempitavaitaka te ontzimemi tsika ipoñaantanakari, tsika ithonkaka eejatzitzi, ikempitakotakarori Itomi Pava, ari ikantaitatziirori irirori jomperatasorentsitaaritzi.

⁴Ari añiirori iriiperori inake Melquisedec. Tema Abraham-ni, itzimi acharineyetanakari aakaite, iri ipake pairani okaratzi jaapithatziriri pinkathariite jovayiritakari. ⁵Iroora kempitakarori okaratzi jantapiintayetakeri pairani Leví-mirinkaite. Ipayeetziri aparoni tzimimotziriri isheninka ontzimerika 10, tema iro oshinetaantziri Ikantakaantai-

tane irantayeteri omperatasorentsitaari. Iro jametaiyarini, tema irimirinkaite inatzi icharineyetari Abraham-ni. ⁶Iriima Melquisedec kaari asheninkata a-judío-yetzira aaka, kaari ayotaaajatzipaita charinetariri. Iro kantacha, Abraham-ni, itzimi ishinetaaperoyeetakeri pairani, iriitajaantakera pakari Melquisedec aparoni karatatsiri 10 jaapithatantakeri jovayirita. Ipoña Melquisedec itasonkaventajaantanakari Abraham-ni. ⁷Omaperotatya ikantapiintayeetzi: “Itzimirika tasonkaventantatsiri, janayiri itzimi itasonkaventaitziri.” ⁸Itzimirika ipayeetziri aparoni opaitarika karatatsiri 10 jaka kipatsiki, atziri jinayetzi, kaamaneri. Iriima Melquisedec, kempivaitakami kañaaneri irinakemi irirori. ⁹Irojatzi jantakeri Leví-mirinkaite, ikaratzi ipashitapiintayeetaari. Aña kempivaitaka iriitakemi pinakoventantatsinemi, tema irootake jantakeri ivaisatzite Abraham-ni, ¹⁰etanakaro ipinakoventantake pairani ipashitakariranki Melquisedec jomonthaantavaariri jovayirita. Tema tekeramintha intzimaa-jate Leví-ni, aritake jantzitakaro Abraham-ni iroka.

¹¹Pairani, ikaratzi omperatasorentsitaari, icharineete Aarón-ni inatzi, ikantayeetziri “Leví-mirinkaite.” Ari okanta Ikantakaantaitakeri. Iro kantacha irikaite omperatasorentsitaari, te irimatajaantero irovameethashiretante. Arimi irimatakero, eerotya josankinatakoyeetaimi pashine omperatasorentsitaari kempitaariri Melquisedec, kaari charinetariri Aarón-ni. ¹²Omaperora itzimai pashine omperatasorentsitaari kaari icharineta Aarón. Irootake ovashiñaantai-

* 7.1: Iroka vairontsi “Salem” irootake ipaitaitziri nampitsi Jerusalén pairani tekeri inampitaro Judío-payeeni janta. * 7.2,4-6: Jiroka kantakotachari ipakeriri Abraham-ni pairani Melquisedec. Aririka irapithatante jovayirita Abraham-ni onkarate 10, aparoni irashitakaakyaari Melquisedec. Ari ikantakerori maaroni jaapithatantakeri, ontzimerika 10, aparoni irashitakaakyaari Melquisedec.

yaari Ikantakaantaitane, onantyaari intzimai pashine omperatasorentsitaari.¹³Tema irika iñaaventaitakeri kempitaariri Melquisedec, kaarira icharineete Leví-ni, pashinemirinkaite inatzi, kaari tzimaajatatsine aparoni isheninka intzime iromperatasorentsitaityaari.¹⁴Irika kempitakariri Melquisedec, iriira Avinkatharite Jesucristo, itzimi icharine-takari Judá. Tema pairani irosankinareki Moisés-ni, te oshinetaantsite iromperatasorentsitaarte charinetariri Judá.

¹⁵Ari okoñaaperotziri ontzimatyepoke pashine omperatasorentsitaari kempityaarine Melquisedec,¹⁶te iromperatasorentsivetya inkempityaari oñaaventziri Ikantakaantaitane itzimi icharinematsitari Leví-ni. Aña iri kempityaarine aparoni tzmatsiri ishintsinka, kaari kaamanetatsine.¹⁷Tema iri jiñaaventayeetake, ikantaitzi:

Eeroka kantaitaachane pomperatasorentsitai,

Ari pinkempityaari ikantaranki Melquisedec.

¹⁸Ari okanta, tema okaratzi Ikantakaanteveetakari, otzimi irovashaantaite, tera omatero ovameethashiretante, eeniro kovityaachari.¹⁹Tema tekatsi aparoni ovameethashirete Ikantakaantaitane. Iro kantacha otzimaira pashine impoyaataarori, irootakera matakaayetairone okaakishiretaiyaari Pava, tema iro oyaakoneenteri.

²⁰Irootakera ishinetaakairi iroka Pava, tema iriitakeranki pairyeencha apaniro ivairo iriyoyeetantyaari omapero omonkaratya.²¹Iriroma pashine omperatasorentsitaantsiri, tera impairyaajatya Pava jovayetantakariri irikaite. Aña, iri ipairyaaventaka pashine, ikantakeri:

Iri Pinkathari pairyaamentakami, te joipithokanetziro iñaane.

Eeroka kantaitaachane pomperatasorentsitai,

Ari pinkempityaari ikantaranki Melquisedec.

²²Ari okanta, iriitakera iroñaaka Jesús iyotakaayeetairori omapero omonkarataiya okaratzi jantzimotavakaitakari, irootake anaakotakerori pashine etavetanakarori pairani jantzimotavakaitakari.

²³Tema ikaravetaka pairani omperatasorentsivetainchari, osheki tzmaintsiri impoyaayetakariri iriroriite. Tema ikamapiintayetake irikaite, te onkante iriyaataakairo irantayeterimi, aña ontzimatyepoke pashine impoyaatyaa-rine.²⁴Iriima Jesús, kañaaneri jini irirori, iri kantaitaachane iromperatasorentsitate.²⁵Ari okanta, iriira Jesús ovavisaakoshiretapiintairine okaakishiretaiyaarine Pava, inkantakoventapiintairi.

²⁶Iriitajaantake iroñaaka omperatasorentsitaari akovityaaperovetakari. Jiroka ikantari irirori: Itasorentsishiretzi, ikameethashiretzi, ikiteshiretzi, te isaikimoyetairi kaariperoshireri, janaaperotairo inkite.²⁷Irika Jesús te inkempityaari omperatasorentsijanovetainchari pairani. Tema aririka impomeyeteneri atziriite jashitakaayetariri Pava, jetaro irirori ikovakotziri Pava impeyakotavakeri ikaariperoshiretzi. Iriima Jesús jothotyakero maaroni, jimonkaratakero ishinetakaranki apaniro inkempitakotyaari ipomeyeetziniriri Pava.²⁸Ikaratzi omperatasorentsitakaayetakari Ikantakaantaitane, atziri inayetzi, shipetashireri, ikaamaneyetzi. Iriima Itomijanori Pava pokaintsiri avisakeranki osheki osarentsi, iriira jomperatasorentsitakaakeri Pava ipairyaakaranki ivairoki. Iri monkaratajaantakerori kameethaini, arira onkantaitaatyeeni.

Iri Jesús kantakoventantaatsi ovakeratantaari antzimotavakaantsi

8¹Jiroka iroñaaka otzinkamiperotajaantari ikantayeetakeri: Iriitajaantakera Cristo omperatasorentsiventairi, iri saikaatsiri irakojanoriki Pinkathariperori,

itsipataari ipinkathariventantai inkiteki.

²Okempivaitaaro ari irantavaitemi tasorentsithaanteki, iro kantacha, tera ari irantavaimatsite tasorentsithaanteki otzimi jovetsikakeri pairani atzirite, año inkiteki jantavaitai, tsika otzimi jovetsikakaantairi Pava. ³Tema ikaratzi omperatasorentsitaitsiri pairani, tzimatsi jashitakaariri Pava, ipometayetziniri. Ari ikempitakari eejatzi Jesucristo, tzimatsi opaita jashitakaariri Pava. ⁴Iro kantacha, te onkantavetya iromperatasorentsitemi Jesucristo, isaikantavetapaintari kipatsiki, te oshinetakaantero Ikantakaantaitane, tema te isheninkamirinkaitetari Levi-ni.

⁵Tema irikaite omperatasorentsitaari oshiyakaaronsi inamatsiyetake, año tzimatsi iñaamampyeetakari tsika onkantaiya kyaaryooperoini janta inkiteki. Irootake ikantayeetakeriri pairani Moisés, tsika inkantya irovetsi-kero tasorentsithaante, ikantayeetakeri: Pinkempitakaantero povetsikero, tsika okanta piñaamampyaakaro otzishiki.

⁶Ari ikantaari Jesús omperatasorentsitaari jinatzí, janaakotairi jomperatasorentsitaari atziri. Tema Pava jovakeratai pashine antzimotavakaantsi, iri ishineta-gaine iroñaaka Cristo ikantakoventayetai, irootakera anaakotairori okaratzi ishinetantavetakari pairani, iro anaakotairori etakarori antzimotavakaantsi.

⁷Tema tzimatsi kovityeenchari etakarori antzimotavakaantsi kaari imonkarayetai, irootake okovantakari ontzime pashine ovakerari, impoyaataiyaarone.

⁸Jiroka otzimi kovityeenchari, tema ikantaitakeranki:

Ikantzi Avinkatharite:

Pamenero onkarate avisatsineri apaata,

Ari napiitairo ontzime nantzimotairiri icharinepayeeni Israel-ni, icharinepayeeni Judá-ni.

⁹Aririka novakeratairo antzimotavakaantsi, eero okempitaaro nantzi-movetakariri ivaisatziite.

Tema pairani nokempitakaantaari nakathataatyeerimi,

Naakami eevatairine nomishito-vantaariri Egipto-ki.

Tera imonkaraamaitaro iriroriite okaratzi nantzimotavakaiyaari, Iro opoñaantari novashaantziro nokempoyaaventziri.

Arira ikantake jiñaavaitake Pinkathari.

¹⁰Japiitakero iñaavaitake eejatzi, ikantzi:

Jiroka ovakerari antzimotavakaantsi iriñeeri apaata Israel-mirinkaite:

Ari niyoshiretakaayetairi kameethari onkarate irantayetairi.

Onkempivaityaaro nosankinashiretaatyenerimi nokantakaantane, Naakatake inkempitakaantai Ivavane, Iriiyetake nashitaiyaari Naaka.

¹¹Te onkovajaantaiya iriyotaavakaavaitaiya,

Intaani ikantayetairi isheninka: Piyoshireperotairi Avinkatharite. Tema maaroni iriyoyetaina.

Ari iriyoyetaina iriiperoriite irojatzí ashinonkaanerite, maaroni.

¹²Osheki noneshinonkatairi ikaaripero-shireyetake,

Ari nompeyakotaineri.

¹³Tema ipaiyeetakerora “Antzimotavakaantsi ovakerari,” ari jiyotakoyeetziro iroka etavetakarori, kempivaitake paisatorimi onatzi. Tema okaratzi paisatotaintsiri, jookayeetziro.

9 ¹Okanta iroka etakarori antzimotavakaantsi, iro ikantakaantakeri Pava iriyotayeetantaari tsika inkantaiya iñaapinkathayeetairi. Ari oñaaventari tasorentsithaante tsika janta iñaapinkathayeetairi. ²Iroka tasorentsithaante, apite okanta jinashyeetakaro jotantai-

tziro. Janta antarosaañtetzí tsika ikyaapiñtaitzi, ari jovayeetakeri ootamentotsi, menkoçhaaniki, ipoña tasoreñtsitañta. Ari ipaiyeetzirori “tasoreñtsisañte.” ³Irooma inthomointa, tsika ithatashiitakero tontamairi, iryaani-naki okanta. Ari ipaitayeetzirori “tasoreñtsisañteperori.” ⁴Ari osaikiri itaantapiñntaitarori kasankainkari, ari osaikiri eejatzí tasoreñtsinaki. Iro jovetsikayee-tanta poreryaari iroka. Ari ovakotari inthomointa eepiyokiini “maná” jovetsika ñakitashiitakero poreryaari. Ari jovayee-tziro ikotzi Aarón-ni shookañtsirori pairani, ari osaikitari eejatzí mapikota tsika osankinataka antzimotavakañtsi.* ⁵Okanta jeñokiini tasoreñtsinaki, ari jovayeetake jovetsikañtzirori iroshiyakaaro maninkariite, iriitake otsimankantakaro ishivanki otatari tasoreñtsinaki. Iro ipaiyeetzirori “Ineshinonkamento.” Iro kantacha eero niyaatakaaro noñaavente-miro tsika okantayeta aparopayeeni.

⁶Aritake jovetsikayeeetakero maaroni iroka. Osheki jantapiñntakeri omperatasoreñtsitaari janta antaroki tasoreñtsisañte, ari jantayetzirori inkene iriñaapinkathatasoreñtsite. ⁷Irooma iyaaperotanake inthomointa tasoreñtsisañteperoriki, intaani ishinetaitzirori inkye omperatasoreñtsijanori. Aparosatzirori ikyaapiñntzi osareñtsiki. Aririka inkyaa-ke janta, iraanake irira piratsi intsikirisantyaaro ipaitayeetzirori “Ineshinonkamento Pava.” Ari onkantya irineshinonkantan-tyarirori Pava, eero jovasankitaaventantari iyaariperoshirenka. Ari ikempitaayetzirori eejatzí atzirite kaariperoshireyetatsirori.

⁸Ari okanta, tzimatsi jiyotakaayetairi Tasoreñtsinkantsi, jiroka okanta: Pairani otzimantavetari tasoreñtsithaante, te onkante inkyaa-yete atzirite janta

otasoreñtsisañteperotzi. ⁹Jiroka okantakota: Aririka impayeeteri Pava jashitakaitarirori, aririka impomeyeeteneri, tera iro matakajaan-terine iñaapinkathashiretai Pava inkene intampatzikayetai ipampithashiretai. ¹⁰Aña intaani intzitaiaaro ovaritentsi, jimireyeetari, inkivayetapiñntaiya eejatzí. Iro ikantakaantaitakeri otzimi koñaayetatsirori irantayeetero, irootake irantayeete irojatzi irovakeratakaantaiyaarori Pava antzimotavakañtsi.

¹¹Ari mataka ikoñaatai Cristo, iriitake kempitaarirori iroñaaka omperatasoreñtsitaari. Iro kantacha, tera inkyaa-jate tasoreñtsisañteperoriki otzimi jovetsikayetakeri atzirite, aña jimatakero inkyaa-ke irirori inkiteki tsika intaani añaamampyaayetakero iroñaaka, otzimi anaakoperotantatsirori. ¹²Tema Cristo te inkempityaari omperatasoreñtsitaari atziritatsirori itzimi kyaamatsitapiñntatsirori tasoreñtsisañteperoriki iraanake iriraane piratsi. Aña iriitajantake shinetaincha irovamagañterori irisakotapain-terori iriraane, inkene iriñaayetairo maaroni ari inkantaitaayeeni iravisakoshireyetai.*

¹³Oshiyakaaventziro aririka ookimotyaa-ri Pava iriraane piratsi, eejatzí isamampote, kempivaitaka iro kitevathatakairine atzirori itzimi antakerori ipinkayeetzirori. ¹⁴Irooma iriraane Cristo, iro maperotakerori okantakaakaro pikiteshiretantayetaari. Tema ikempitara irirori tekatsi ompaitya inkenakaashityaari, irijatzita shinetain-chari irovaiterori, ikantakaakari Tasoreñtsinkantsi. Iriitake oshephithaimirori kaariperorori pipampithashiretane, tema pantayetakero kaamanetakaantatsirori. Aña ontzimatyepantayetai okaratzi ikovakaimirori Pava, Kañaaneri.

¹⁵Iriitakera Cristo itzimi jotyaantakeri Pava inkantakovañterori atzirite, ari okanta

* 9.4: Ikantakoyeetzirori jaka poreryaari, iriitakera oro. * 9.12-13,19: Jiñaaventaitziri jaka ikantaitzi piratsi, iri iñaaventayeetzí cabra-payeeni ipoña vaca.

jovakeratakaantaarori antzimotavakaantsi. Tema okantakota ovakerari antzimotavakaantsi, ontzimatyé inkame aparoni, iro iravisakotantaiyaari piyathatakarori paisatori antzimotavakaantsi. Ari iriñeetairo ishiniyetakairo pairani ankañaanetai. Iroka antzimotavakaantsi, iroovaitake aparoni osankinarentsi tsika oñaaventayeta okaratzi jashiyeetari, oñaaventayetziri eejatzi intzime ashiyetayearone aririka inkamaminthatake ashitaaniri. ¹⁶Iro kaari jiyoperoyeetanta intzime aayerone okaratzi jashitakaayee-tantari, intaani jiyoyeetzi aririka inkamake ashitaaniri. ¹⁷Eenirora jañi ashitaaniri, eero ipitaitari itzimi ishinetaikakeri irashitaiyaaro. Intaani impayeetairi aririka inkamake. ¹⁸Ari okempitari, jetajaantayee-tantanakarori paisatori antzimotavakaantsi, tzmatsi ipaita kamaintsiri, iriraanera jetantayeetanakari. ¹⁹Tema pairani ithonkakeri Moisés iñanatakeneri atziriite Ikantakaantane, jaake iriraane piratsi, itentaakero jiña, jaake inhashiteva, jankoviitake kityonkamaitatsiri, itsikirisantakaro osankinatainchari, ari ikempitaakeri eejatzi atziriite.* ²⁰Ikantakeri:

Iroka iraantsi iro oñaarontaperotetone antzimotavakaiyaari, irootake ikantakaantakeri Pava.

²¹Itsikirisantakaro eejatzi iraantsi janta tasorentsithaanteki, ari ikempitaakerori okaratzi saikatsiri inthomointa. ²²Ari okanta, tema kempivaitaka aririkami intsikirisantaityaaro iriraane piratsi, imonkaratanairo Ikantakaantaitziri, kempivaitaka iroomi otevatthantatsine. Tema eerorika otzimi iraantsi, eero ipeyakotantairo Pava kaariperori.

Iri Cristo matakakerori jovavisaakoshiretantzi

²³Irootake ikamimentantari piratsi ipomeyeetziniri Pava kempivaitaka

inkitevathatakaantatyeeemi. Irootake kempitakarori okaratzi avisaintsiri inkiteki, jotyaantakeri Pava inkamimentante Cristo, inkiteshiretakaantayetairi. Iro anaakotakerori ikamimentantzi piratsi. ²⁴Tema te inkye Cristo tasorentsisaanteperoriki irovetsikamatsitane atziriite. Aña irootataike oshiyakaaventacha inkiteki tsika ikenai Cristo, inkantakoventayetai isaikira Pava. ²⁵Tema te japiipiitapaintziro Cristo ikamimotantzi. Ari opashinetziri jantziri omperatasorentsitaari itzimi kyaavetapiintachari aparosatzi osarentsiki tasorentsisaanteperoriki. Te iri ashitaajatyaaarone iriraa isakotayeetziri. ²⁶Arimi iroshiyamatsityaarimi Cristo ikaratzi omperatasorentsitaari, osheki irapiipiiteromi inkamimentante. Arimi iretanakyaaro inkemaantsiventantyaami ovakera ovetsikantakari kipatsi. Aña aparosatzi ikamimentantapaintzi. Ari ikantaitanaatziiro joitsinampaakero kaariperori. ²⁷Iroovaitake ikantaitziri: “Maaroni atziri aparosatzi okanta ikami, impoña Pava amenakotairone ishire.” ²⁸Iro jantakeri Cristo, aparosatzi ikamake ikemaantsiventakotari osheki kaariperoshireri. Iro kantacha eejatzi inkoñaatapai apaata irirori, eerova ikemaantsitakaitavaari, aña irovavisaakotairi ikaratzi oyaakoneentakeriri.

10 ¹Iroora Ikantakaantaitane oshiyakarori aamparentsi. Tema okantara aparoni aamparentsi te ontzimanete ovatha, intaani jiyotayeetzi tzmatsira ipaita ashitaro iraampare. Ari okantari eejatzi Ikantakaantaitane, iyotaakai tzmatsi apaata kameethataatsine. Ikantakaantaitake ontzimatyé impometapiintayetaineri Pava maaroni osarentsiki, iro kantacha tera ovameethaperoshiretziri atziriite antayetakerori.

* 9.19: Kantakotachari jaka inhashiteva, irootakera ipaiyeetziri eejatzi “isopo.”

²Arimi omaperotya ovameethaperoshiretante, ikaratzi antayetakero arimi irovashaantakeromi, tema aritakemi oiteshiretakeri, eero iyaatzimi onkatsitzi-moshirevaiterimi jantayetakero kaariperori. ³Aña te ari onkanta, iro jantapiintakeri avisayetzira osarentsipayeeni, ipometapiintayetziniri Pava, ipampithashiretakotaro iyaariperoshirenka. ⁴Tema jovamaayetapiintziri piratsiite ikapathainkatakaitziri, tera omatero ompeyakoperotero iyaariperonka atziri. ⁵Irooma ipokakeranki Cristo jaka kipatsiki, ikantakeri Pava:

Te pinkovamatsitairo iramayetaimi piratsi jashitakaayeetamiri, ipomeyeetzimiri.

Aña naakatake potyaantake natzirite, nonkempitakotyaari ipomeyeetzimiri.

⁶Tera intaani onimotemi ipometayee-tzimiri piratsi okantakaantziro iyaariperoshirenka irikaite.

⁷Nonkante Naaka:

Pavá, nopokake naaka nantairo okaratzi pikovakaakenari eeroka, Tema aritake josankinatakoyeetakena pairani onkarate nanteri.

⁸Pinkinkishiretero kantatsiri jaka:

Te pinkovamatsitairo iramayetaimi piratsi jashitakaayeetamiri, impomeyeetaimiri. Te onimotemi impomeventemiro iyaariperoshirenka.

Iro kantacha, ¿kaarima ikantakaantaitziri iroka? ⁹Intsiyaa pinkinkishiretero pashine kantatsiri:

Nopokake naaka nantairo okaratzi pikovakaakenari eeroka,

Iroka apiitainchari ikantaitakeri, impoyaa-taro etanakarori pairani. ¹⁰Aña ikovake Pava onkempityaaro ivatha Cristo okaratzi ipomeyeetziniriri, ari okanta ikamimentapaintariri maaroni atziriite. Arira opoña jovameethashireyetai aakaite.

¹¹Pairani, maaroni omperatasorentsitaari jaminiri Pava jashitakaariri, japiipitziro kitaiteriki ipometziniri piratsi. Temaita irimatero irovashaantaperotakaantero kaariperori. ¹²Irooma Cristo, aparosatzi ishinetaka irovamaaventaiteri iyaariperonka atziriite, ipoña isaikai irakojanoriki Pava itsipataari ipinkathariventantzi, ¹³ari isaiki joyaaventa irojatziiroitsinampaantaperotaiyaariri, ikempitakaan-tairi imakoryaakiimento. ¹⁴Irootakera jantantakarori aparosatzi ikamimentakero iyaariperonka atziriite, ari ikantaitaatyaaani jovameethashireperoyetairi. ¹⁵Ari ikempitakari Tasorentsinkantsi jiyotakaakai omaperotatya. Tema iri etakaro josankinatakaantake:

¹⁶Ikantake jiñaavaitake Pinkathari, ikantzi:

Jiroka ovakerari antzimotavakaantsi iriñeetairi apaata:

Ari niyoshiretakaayetairi kameethari onkarate irantayeeteri

Onkempivaityaaro nosankinashiretaatyeeenerimi nokantakaantane.

¹⁷Eekero ikantatzzi:

Ari nompeyakotaineri ipiyathataka, jantayetakero kaariperori.

¹⁸Tema aritake ipeyakotantairo Pava ikaariperoshireyeetzzi, te ariperotai impomeyeetaineri iroñaaka.

¹⁹Irootake iyeikiite, tema kapathainka ikantaka Jesucristo jovamaantaitakariri, aventaashire antsipashiretaiyaari Pava, onkempivaityaaro ankyaatyeeemi tasorentsisaanteperoriki. ²⁰Tema jatziritakera Cristo, irootake okantantaari ankyaayetai inkiteki, iro oshiyakaaventachari ankyaatyeeemi ithatayeetakero tontamaitatsiri tasorentsisaanteperoriki. Aakara omapokayetaarori iroka kaari jimayeetzzi pairani, irootake kañaanetakaantaatsiri.

²¹Ikempitaari iroñaaka Cristo iriimi omperatasorentsijanoventaineri akaratzzi jashiyetaira Pava. ²²Ari okanta.

Kyaaryooperoini ankantaiya antsipashi-retaiyaari Pava, mapero ankantya oshiretaiyaari. Kiteshire ikantakaayetai, eero apampithashiretakoyetaaro kaariperori. Aña ankempitakaantya inkivanta-tyeeromi jiña kiteshaari. ²³Kiso ovanakero aventuraashiretaari, ikemayee-takai akantake: “Noyaakoneentane inatzi Cristo.” Tema tsika itzimi shinetakairori, kiso jovakai irirori. ²⁴Ontzimaty ampampithashiretakotairo tsika onkantya aminthashiretakantaayariri pashine iretakotantya, irantayetairo kameethari. ²⁵Eero ovashaantziro apatotapiintya, tema tzimayetatsi ovashaantayetakerori. Aña ontzimaty aminthashiretakaiyaari akarataiyini. Eekero aatatye antanairo ayotaira aritake impiye Cristo.

**Ikamantayeetariri antziroiri
inintakaanekiini kaariperori**

²⁶Tema aritake ayotairo kyaaryoota-tsiri, aririka othataanakyaaro ovashaan-tanakero, impoña aatakaaro antayetero kaariperori, tera impeyakoitairo ayaariperonka. ²⁷Aña ikamantayeetatye antharovashirete irovasankitayeetai, tema Pava iraperotairi intayetairi ikaratzi kisaneeentakeri. ²⁸Pairani, intzimerika piyathatakyarone Ikantakaantane Moisés, te ineshinonkai-tari, aña jovamaayeetziri inkaraterika mava kankoterine. Ari irovamaayeeta-keri eejatzi inkarataajaterika apite kankoterine. ²⁹¿Tema omaperota irovasankitaiteri itzimirika manintake-rori jantzimotajaantakairi Itomi Pava? Tema okempivaitakaro jaatzikashivaita-taro kaari apantaro, irimanintashivaita-kyaaromi ikapathainkatake ikamimen-tantake. Ari ithainkashiretakakerori jantzimotantziro Pava ishinetaavetaniri intasorentsishiretakairi. Ikaviyavaitakeri Tasorentsinkantsi neshinonkataneri.

³⁰Irooma aakaite ayotziri itzimi kantain-tsiri:

Naakatake ovasankitaantatsine,
Naaka piyakoventantachaneri.
Iroora ikantakeri Pinkathari.

Ikantaitzi eejatzi:

Jovasankitaayetziri Pinkathari
ikaratzi jashitaari irirori.

³¹Ikempitaitaika iniroitemi intharovashire-yeetakemi jiyotayeetai iriitajaantakemi ovasankitaayetantaatsine Kañaaneri Pava!

³²Pimpampithashiretakotya. Tema eerokayetake pairani kempisantanaintsiri, kempivaitaka pinkitainkatakotaatyeemi. Ipoña piñaakero ikemaantsitakaayeeta-kami. ³³Piñaayetakero eejatzi ikisayee-tzimi, jovatsinaayetzimi tsika ipiyotayeeta. Piposhenkayetakari avishimoyetziri okaratzi piñaakeri eeroka. ³⁴Piposhenkayetakari ikaratzi jashitakoyeetakari, piñaayetakero eejatzi jaapithayeetakemiro tzimimoyetzimiri. Iro kantacha, eekero piyaatatzi pimintha-shiretanaka, tema piyotaiyini onkarate piñeeri apaata, osheki okameethaperotzi, te othonkaneta. ³⁵Irootake eero povashaantantaro okaratzi paventaa-naari, tema iniroite impinayeetaimi apaata. ³⁶Amave pinkantya pantayeta-nairo ikovakaayetzimiri Pava, ari onkantya piñaantaiyaarori ishinetaake-miri.

³⁷Tema ikantzi Pava:

Eero ishenkaa irareetantyaari okaaki-tzimaintsiri,
Eero osamani inkantya.

³⁸Tampatzikashire irinaatye aventura-shireri, ari iriñeero irañaaantai-yaaro.

Irooma aririka impiyashiretai, eerora jinimotakaanaro.

³⁹Irooma aakaite, te akempitari ikaratzi piyashiretachari, itzimi iraperoyeetairi. Aña oshireyetaara aakaite, ari añeero añashireyetai.

Aventaashirenkantsi

11 ¹Jiroka okantakota aventaashirenkantsi. Okempitaty aririka inkantashireete: “Aritake omatakya nokovaperotane.” Jiyomampyaaperotajaantake aritake omatakya ikoviri, onkantavetakya tekera iriñeero. ²Iro iraventaashirenka avaisatziite kantakaarori okanta Pava iñaaventantakariri kameethaini. ³Iro aventaashirenkantsi kantakaarori amatantarori akemathatairo tsika okantajaantaka jovetsikantakarori Pava kipatsi. Intaani jiñaavaitake, matanaka oveysika. Ari opoñaanakari oveysikanaka iñaayeetairi iroñaaka kaari koñaataajatatsiri pairani.

⁴Iro iraventaashirenka Abel kantakaari ipometantakaniri Pava jashitakaariri, anaakotanakero irashi Cañ jashitakaavetariri Pava. Iro ookimotakari ipometakeri Abel. Ari ikantake Pava: “Kameethashire inatzi Abel.” Okantavetaka ikamake Abel, eeniro akemakotapiintziri kempivaitajaantaka irojatziri iriñaavaitemi irirori, tema iro kantakaarori ikempisantake. ⁵Iro iraventaashirenka Enoc kantakaari jaantaitaariri, te iriñeero inkame. Te iriñeetairi, tema inkiteki jagairi Pava. Pairani eeniro isaiki kipatsiki, ikantakeri Pava: “Eerokara inimotakaaperotakenari.” ⁶Tema aparoni kaari materone ontzime iraventaashirenka, te onimoteri Pava. Aña aririka inkovayeete iriyoperoitairi Pava, ontzimaty inkempisantai, omapero tzimatsi Pava. Ontzimaty inkempisantai ari irimatakaayetairi Pava inkarate kovaperotaatsine iriyotairi. ⁷Iro iraventaashirenka Noé kantakaari jovetsikantakarori iniroite pitotsi inkene irovavisaakoteri isheninkamirinkaite. Kyaaryoo iñaapinkathatasorentsitanetake irirori. Tema iri Pava kamantakeri onkarate avisatsine, kaari iñeetaajatziri pairani. Iroora opoñaantari jiñeetakero

iro apantaperotaro irovasankitaayeetairi osavisatziite. Arira jovameethashiretake-riri Pava, tema irootake ishinetaayetakeneri kempisantaneriite.

⁸Iro iraventaashirenka Abraham kantakaarori ikempisantakariri Pava ikantakeriranki irishitove inampiki iriyaatero pashine nampitsi otzimi ishinetaakeneriri. Iro jantakeri Abraham, jatake okantavetaka te iriñeero tsika iriyaatenta. ⁹Iro iraventaashirenka Abraham kantakaarori jimatantakarori jinampitaro pashine kipatsi tsika te itzimapai isheninka irirori. Ari isaikakeri ipankoshetatar meshinantsimai. Ari ikempitaakari Isaac, Jacob, tema irijatzi ishinetaayeetakeneri eejatziri. ¹⁰Iro jimatantakarori Abraham inampitakaro, tema jiyotzi ari inkañaanetai inkiteki. Kempivaitaka iri ñaamampyaakarori aparoni nampitsi otzimajaantzi jovetsikairi Pava, tsika irinampiperotaiyaaro apaata. ¹¹Aña omatzitaikaro iroori Sara, ovaiyantai okantakaaro aventaashirenka. Aritake antarokonavetaka, karavetapaaka ovaiyantantyaari. Iro kantacha, omatairo ovaiyantai, tema aventaashiretanakari Pava aritake imonkaratakenero ishinetaakenerori. ¹²Ari okanta. Oimera Sara, itzimi ayimavetakari irantarikonanka, jovaiyantakairo iina, irojatziri joshekitantaari icharineyetari, ikempitaari joshekitzi impokiro, ikempitaaro impane oshekitzi janta jiñaathapyaaiki. Omapero joshekiperotai, tekatsi materone iriyoyeetai tsika ikaratzi joshekitzi.

¹³Maaroni irikaite (Abraham, Isaac, Jacob, Sara), ikamakoyetakero iraventaashirenka, te iriñaajatero okaratzi ishinetaayeetakeriri. Intaani jiñaamampyaayetanakaro. Intaina okantaka inkite ikovashiretakeri inampitaiyaaro. Irootake ikantayetantari: “Asaikaminthashitara kipatsiki, kaari anampi, akempitakovaita-

kari aparoni kaari tzimatsine isheninka-mirinkaite.” ¹⁴Tema jiñaavaitaitakero kantainchari ñaantsi, ari ayoperotziri omapero ikokovaitzi pashine nampitsi tsika inampiperotajaaantaiyaaro kameethaini. ¹⁵Iroomi iriñaaventayete impiyamatsiyetaimi inampiiteki ipoñaayetakaro pairani, aritya irimatake-romi impiyayetai. ¹⁶Aña tzimatsi pashine ikovaperotakeri otzimi anaakoperotzirori, jantara inkiteki ikoviro. Irootajaantakera jovetsikakeneriri Pava irashiite irikaite, tema Pava te ipashiventakotari ikantapiintakeri “Novavané.”

¹⁷Iro iraventaashirenka Abraham kantakaakarori impometantyaanerimi Pava irapintzite itomi Isaac, tema Pava iñaantatyaaro iraventaashirenka Abraham. Iroovetainchami irapintziryeerimi irovaivantane, ¹⁸okantavetaka ikantakeri Pava:

Iri Isaac piñaantaiyaari intzimai
osheki pincharinetyaari.

¹⁹Tema Abraham javentaashiretakari Pava jiyotzi ari irovañagairi kamatsiri. Irootake Pava joipiyantaaniriri Isaac, tema iri oshiyakaaventakero irañaayeetai. ²⁰Iro iraventaashirenka Isaac kantakaarori itasonkaventantakariri Jacob ipoña Esaú, iro oshiyakaaventacha avisayetatsineri apaata. ²¹Iro iraventaashirenka Jacob kantakaakarori itasonkaventantakariri apiteroite itomi José. Irojatziraventaashirenka Jacob-ni kantakaarori itharomentantakari Pava ikotziporokitan-takari ikamimatake. ²²Iro iraventaashirenka José kantakaari ikantantanakari ikamimatake, ikantzi: “Aririka irishitovayetai Egipto-ki asheninka itzimi icharine-yetari Israel, iramenai tsika inampitaiyaaro.” Ikantake eejatzi: “Ontzimatyeeira iraayeetanairo apaata notonkiporoki.”

²³Iro iraventaashirenka ashitariri Moisés kantakaari jomanantakariri ireenchaanite ovakera itzimapaake,

irojatzit izimamotantakari mava kashiri. Tema kameethaini ikantaka eenchaaniki. Ari jiñaakaarori ashitariri Moisés okaratzi ikantakaantakeri pinkathari, irovayeeteri maaroni eenchaaniki inkarate shiramparitatsine. ²⁴Iro iraventaashirenka Moisés kantakaari kaari ikovanta incharinetyaari pinkathari Faraón, okantavetaka iro oimotantakeri irishinto pinkathari. ²⁵Aña iro ikovake inkempiyaari atzirite jashitari Pava, ari itsipatakari isheninkapayeeni jovasankitaavaitaitziri, te inkovaajatero iranintaavaityaaro kapicheeni inevetashiyetari irirori.

²⁶Tema jiyotake Moisés okovaperota irovinkatharyaaventaiteri Cristo, iro anayirori ontzimimotairimi irashaakaro Egipto-satzi. Aña iro jiñaamampyaakari impinayeetairiri apaata. ²⁷Iro iraventaashirenka Moisés kantakaari ishiyantakari Egipto-ki. Tera iro ishitovantaajatyaaari itharovakaari pinkathari inkisaneenter, aña ikyaryooventatziro onkarate irantakairiri Pava, okempivaitakaro iriñaavorotatyeerimi Pava kaari koñaane-tatsine. ²⁸Iro iraventaashirenka Moisés kantakaarori jimonkarayiro ikantakaan-taitakero anankoryaantsi, itsikirisantakaro iraantsi eero jovamaantari maninkari aperotaneri iponkitzitari irovaianeete.

²⁹Iro aventuraashirenkantasi kantakaarori jimontyeetantakarori Inkaare Kityonkaari, janiitaiyakeni okisopathata-kera. Irooma jimavetapaakaro Egipto-satzi, piinkaiyakeni. ³⁰Iro aventuraashirenkantasi kantakaarori jimatantakarori jinkijinkitakero Jericó okaratzi 7 kitaite, irojatzit jiñaantayeetakarori oporokathapitake nampitsi. ³¹Iro aventuraashirenka Rahab kantakaarori aakameethatantakariri ovayiriite amenarontachari, ari okanta te otsipatantari piyathariite japeroitakeri. Okantavetaka iroka Rahab mayempiro onavetaka.

³²¿Nonkinkithatakoterima pashine? Eerora nothotyaakotziri. Jirika ikaratzi: Gedeón, Barac, Sansón, Jefté, David, Samuel, ipoña kamantantaneriite. ³³Iro iraventaashirenka irikaite kantakaaye-taari okanta: Itzimantari oitsinampaaye-tairiri pinkathariite, pashine tampatzika-shireyetaatsiri, pashine ñaayetairori ishinetaitakeneri, pashine jookaveetakari imoronaki kashekari te jatsikiri, ³⁴pashine jookaveetaka paampariki te itaga, pashine jamathaataitaka irovathai-terimi, pashine ishintsitakaitai, pashine ñaaperotaacha jovayirita, pashine jomishiyayetake ovayiriite poñaachari pashine nampitsi. ³⁵Tzimatsi tsinane ñaayetairiri osheninkamirinkaite jañaaye-tai ikamaveta. Iro kantacha tzimatsi pashine kamimayetaintsiri jomposavaitai-takeri, te irovashaantanakero iraventaashirenka irapakaantaityaarimi. Aña oyaaneenta ikanta irañaaperoyetai apaata, eero okempitaaro añaavetara iroñaaka. ³⁶Tzimatsi itzimi ithainkavai-taitziri ipoña ipasavaitaitakeri, pashine joosoyetakeri ipoña jashitakoyetakeri. ³⁷Tzimatsi ipicheetakeri, pashine itankaitakeri, pashine josataayetakeri. Tzimatsi pashine anii aniivaitatsiri intaani ikithaamatsitakari meshinantsi-mai, pashine kovityaaperovaitane ikantaka, pashine osheki ikokovayeeta-keri, pashine ikemaantsitakaitakeri.* ³⁸Pashine ikenavaiyetake tsika te inampiitaro ipoña otzishimashiki, pashine inampiyetakaro omoronaki. Tera aritaajate ankempitakaanteri irikaite osavisatziite. Aña iriitake apantaperota-chari. ³⁹Iro iraventaashirenka irikaite kantakaarori okanta Pava iñaaventantaa-riri kameethaini, okantaveta tekera iriñaayetairo ishinetaayetakeriri. ⁴⁰Tema

iñaamampyaakaro Pava otzimi anayirori: Ikovakaakairo aakaite antsipayetaiyaari irikaite, inkameethashiretakaayetai maaroni.

Kempoya ovanairi Jesús

12 ¹Irootakera, añaashintsietan-tyaari eejatzi aakaite, ankempita-kaantero oyiishitantatyeeemi, okempivaita-karo eejatzi impiyotatyeeyaami irikaite iramenayetaimi matayetakerori javentaa-shirenetaka, intzime amatakoyetairi aakaite. Amatantyaarori ashiye shintsini, ookanairo aithaare amatsinkakairi ashiye. Iro oshiyakaaventachari aithaare aririka ookaventairo akaariperoshirevaitzi. Ari añeerori aakoventyaaro ashiyapiintai. ²Ikempitara shiyachari ikamaitaro jameniro tsika irareetya, ari ankempita-naiyaari aakaite, kempoya ovanairi Jesús itzimi etakarori javentaashiretakaayetakai. Iriitake monkaratakairone eejatzi aventaa-shiretane. Iriitake ankempitakotaiya, tema jiñaamampyaakaro irirori iranintaiyaari. Irootake jamavetantakarori ipaikakoveeta-kari, aritzimotakeri ipashiventakaitakari ikamavetapainta. Ari saikai iroñaaka irakojanoriki Pava ipinkathariventantai. ³Aririka ankinkishiretakoteri Jesús ikanta jamavetakero ikisaneentavaitakeri kaariperoshireri, iro tharomentashireta-kaine eejatzi aakaite amavetero, eero okantzimoneentashivaitai. ⁴Aritake piñaashintsietakari eerokaite kaaripe-rori, iro kantacha tekera piñeero inkapathainkatakaimi. ⁵Amaa pipeyaa-kotaaro ishintsithatantamiro Pava osankinarentsi, ikempitakaantami eerokami itomiite, ikantzimi: iNotomí! Eero pimanintziro aririka irovasankitaimi Pivinkatharite. Eero okantzimoneentavaitami aririka ishintsithatemi.

* 11.37: Ikantakoyeetziri jaka meshinantsimai, iroora imeshina oisha ipoña cabra.

⁶ Tema iri iretakotajaantane Pinkathari
jiñaantakaapiintari,
Maaroni ikempitakaantaari itomi,
jovasankitairi.

⁷ Onkarate avishimoyetemiri pinkempita-
kaantero Avinkatharite ñaantakaashireta-
mirori. Tema ikempitakaantaami Pava
eeroa itomi. ¿Tema jovasankitaapiintziri
itomi ikaratzi ashitaaniyetachari?

⁸ Ontzimatyé irovasankitaayetai maaroni.
Terika piñeero eeroa, kempitaka tekera
itomiperotami Pava, ña otomi mayem-
piro pinatzi. ⁹ Okempitara eejatzi,
tzimatsi koñaaneri ashitairi ovasankitairi,
añaapinkathatziri irirori. ¿Eeroma
amaperotzirori ñaapinkathatairi
Ashitairi kaari koñaaneri, onantyaari
añaashireyetai? ¹⁰ Tema ikaratzi ashitairi
koñaaneri kapiche jovasankitaayetai,
tsika okantzimotari irirori. Iriima Pava
jovasankitaayetai irirori onkantya
inkameethashiretakaantairi, ari
onkante eejatzi intasorentsishiretakai
ikempitara irirori. ¹¹ Te onimoshireyetai
irovasankitaaminthaitai, ña osheki
onkantzimoneentashirevaitai. Iro
kantacha apaata, ikaratzi kaari maninte-
rone jovasankitaayetziri, aririka inkamee-
thashireyetai, ari iñeero isaikai
kameethaini.

Aparatakerori ineshinonka Pava

¹² Irootakera piñaashintsitantaari
pinkempityaari ñaantapiintakarori ishiya,
iñaashintsita ishevata ishipetashempave-
taka, ari ikempitairori eejatzi ishipetaye-
retovetaka, iñaashintsita. ¹³ Pinkempita-
yetaiyaari eeroakaite shiyapiintachari
tsika okameevokitzi kaari ñaayerone
inkithoke ishipetakiitake. Ña ontzimatyé
intekatsikiite. ¹⁴ Aakameetha pinkantava-
kaiya, piñaashintsitya pintasorentsishi-
rete. Tema eerorika pimatayetairo iroka,
eerora piñeeri Ñaapinkathatane.

¹⁵ Paamaventyaari inkarate aparatakerone

jineshinonkayetai Pava. Paamaventyaari
oitzipinaashiretaneri, joitzipinairikari
ikaratzi kempisantayetsiri. ¹⁶ Paamaven-
tyaari mayempitatsiri. Paamaventyaari
thainkatasorentsitaneri kempityaarine
pairani Esaú, ikovajaantzi irovavakya
aparosatzi, ari ipimantakerori ikashiya-
kaitariri iriira iponkitzitarora itzimi.

¹⁷ Tema piyotzi eeroakaite aritake
jimatakero Esaú kantachari, osheki
ikovavetaa iriñeero intasonkaventayee-
teri, iniroite jiraakotakaro. Iro kantacha
te iriñaamaitaiyaaro tsika inkenakagairo
irovashiñaantaiyaarori ikenakaashitakari.

¹⁸ Tema te pikempitari eeroakaite
aakerori pairani Ikantakaantaitane.
Jiyaataiyake irirori otzishiki tsika otzimi
koñaanetatsiri. Osheki otaantzi, tsireniki
okantaka, ooreenkatake, iniroite
otampyaatake. ¹⁹ Ikemakero ityootaitzi.
Ikemake eejatzi iniroite iñaavaitaitzi, ari
itharovaiyanake, osheki jamanaiyavetaka
eero ikemantaro kantachari. ²⁰ Tema
osheki itharovakaitakaro okaratzi
ikantakaantayeetakeri, ikantaitzi:

Eero pikenayetzi jaka otzishiki. Te
aritaajate pinkenakaayeteri
kapicheeni pipirayetari janta.
Aririka inkenayeetake kapicheeni
janta, ontzimatyé intsitokayeeteri,
ontzimaye irovathaatyeteri.

²¹ Omaperoitaka okoveenkatzi ikantzi
Moisés:

Iniroite notharovake, okavaitakana.

²² Te pikempitari eeroakaite ikaratzi
ñaakerori, ña eeroakaite oshiyakariri
ikaratzi jataintsi otzishiki paitachari Sion,
saikatsiri nampitsiki Jerusalén-ki. Iroora
oshiyakaaventachari piyaayetai inkiteki
tsika isaiki Pava Kañaaneri. Tema ari
pintsipataiyaari eeroakaite ipiyotapaa
maninkariite. ²³ Pintsipataiyaari ikaratzi
piyotachari janta javentaashiretaari
Iponkitzitane Pava, tema iriyyetake
osankinatakotainchari irisaikayetai

inkiteki. Pintsipatajaantaiyaari Pava, intzime amenakoyetairine maaroni. Pintsipataiyaari ishireete kempisantzinkariite itzimi jothoyeetakeri ikameethashiretakaitairi iroñaaka. ²⁴Pintsipataiyaari eerokaite Jesús, itzimi poñaakaantanaarori ovakerari antzimotavakaantsi, itzimi kapathainkaintsiri ikamimentayetakai. Tema iroka iriraane Jesús kempivaitakami oñaavaitayeemi, anaanakero oñaaventakeri pairani iriraane Abel.*

²⁵Paamaiya papartzirikari Pava aririka iriñaanashiretemi. Tema pairani ikaratzi kemavetakariri Pava jiñaavaizti jaka kipatsiki, jovasankitaakeri jimanintakero okaratzi ikantziriri. Aakara irimaperote irovasankitaayetai, aririka ampiyashiretake akemayevetakari jiñaaneshiretakai inkitesatzi. ²⁶Pairani aririka iriñaavaite Pava, jontziñaakaaro kipatsi. Irooma iroñaaka, tzimatsi okaratzi ishinetaakairi, ikantzi:

Ari napiitairo nontziñaakaairo, tera intaani kipatsi, aña ari omatzitaiya inkite eejatzi.

²⁷Tzimatsi opaita oshiyakaaventachari ikantziri: “Ari napiitairo.” Iroora oshiyakaaventacha aririka irotekairo okaratzi jovetsikayetakeri, iraperotairo irovetsikane kaari enitanetatsine, intaani osaikayetai enitatsiri. ²⁸Irooma aakaite, impinkathariventayetai janta tsika enitanetapai. Irootake ampaasoonketantyaariri Pava, ñaapinkatha ovairi, antavaitaineri. ²⁹Tema Pava, iriitake kempitakariri aparoni paampari pometantaneri.

Irantanairi kempisantatsiri

13 ¹Ontzimatye petakotapiintanaiyaari “Iyekiiite.” ²Eero povashaantziro poimaayeteri pipankoki

areeyetachari pinampiki. Tema itzimayetzi antakerori, tekatsi kamanterine, iriira maninkariite joimaake ipankoki. ³Eero pipeyakotaro paamaventaiaari pikaratzi pikempisantayetai itzimi jashitakoyeetziri. Pinkempitakaantero aririkami pinkarateri irashitakoyeetemi. Ari pinkempitairiri ikaratzi jovatsinaavaitatzi, paamaventaiaari, tema piyotzi eeroka tsika okantavaita aririka inkemaantsitakaayetai. ⁴Pinkinataiyaari pitsipa, eero japitevaitami pashine. Tema jovasankitairi Pava itzimi mayempitatsiri. ⁵Eero pinevetapiintashitari poshekyeeri kireeki. Onimotemi piñiuro tzimimotajaantakemiri. Tema iri Pava payetemi-rone kovityiimotamiri, jiroka ikantake:

Eero nookaventataitzi.

Eero novapintaimi.

⁶Irootake aventashiretantyaariri aakaite, ankantayetai:

Iri Novinkatharite kaminthainari.

Tekatsi nontharovakaiya.

¿Tzimatsima inkantina atziri?

⁷Pinkinkishiretakoteri jevatakaimiri pikempisantayetai, itzimi ñaaventapiintzimirori iñaane Pava. Pinkinkishiretakoteri tsika ikantayeta isaiki, opaita jimonkaraayetakeri iriroriite. Pinkempitakotaiyaari tsika ikantakero javentaashireyetaka. ⁸Irojatzi ikanta iroñaaka Jesucristo, tsika ikantapainta, ari inkantaitaayeeni irirori. ⁹Eero pishine-tairi iramataviyetemi iyotaantzirori kaari tampatzikatatsine, kaari ikemapiintaitzi. Tema iriitake Pava tampatzikashiretakaa-yetairi, jineshinonkayetaira. Kaarira tampatzikashiretakantatsine ampinkavaitero jovayeetari. Tema tzimatsi matayevetakarori iroka, temaita ovamee-

* 12.24: Pairani itsitokantakariri Caín irirentzi Abel, ikantake Pava: “Kempivaitaka onkaimatyeemi iriraane Abel ikokovatzi inkisaventayeetyaari.” Ari opoñaari ikantayeetzi kempivaitaka oñaavaitayeemi iraantsi. Irooma oñaavaizti iraaane Cristo, tera inkove inkisaventaiaari, aña okovi ompeyakotantero kaariperori.

thashireteri. ¹⁰Okempivaitakaro ontzimi-moyetaimi ovakerari pomepirinimentotsi. Itzimi jovamaitakeri janta, kamimenta-kairi aakaite. Te aritaajate irovayetai-yaari antavaitatsiri tasorentsithaanteki.*

¹¹Tema jayiroranki omperatasorentsija-nori iriraane piratsi inthomoi tasorentsi-thaanteki onkantya ipeyakoyeetantyaariri iyaariperonka, jaayetziro ivathara piratsi othapitapaara nampitsi ari impomeyeterori. ¹²Ari okempitakari eejatzi, jovamaa-yeetakeri Jesús othapiki nampitsi, ari ikemaantsitakoventantari ikaphathainka-take jovameethashireyetantairi. ¹³Ontzi-matye ankempitakaantero aakaite ashitovatyeemi nampitsiki aatatyee tsika isaiki Jesús, manintaari irovayeetai ikempitaitakeri pairani irirori. ¹⁴Tema jaka tsika asaikayetzi iroñaaka eero okantaitatyaani. Irootake añaamam-pyaantarori tsika anampitaiyaaro apaata. ¹⁵Irootakera, antharomentantyaariri, ampairyero ivairo irirori. Iroora impoyaataarori okitho pankirentsi jashitakaayetakariri pairani. ¹⁶Ari okempitari eejatzi, eero povashaantziro kameethari, pimpavakaiya tzimimotzi-miri. Irojatzi kempitakarori ookimotariri pairani Pava ipometayeetziniri. ¹⁷Eero pipiyathatari jevayetziriri kempisanta-naatsiri, iriitake aamaventashireyetamiri. Iri kamantairine apaata Pava opaita

avishimoyetakeriri jaamaventakoshireye-takami. Kameetharika onkantya inkinkithateri, kimoshire inkantayetaiya iriroriite, eejatzi pinkempitaiyaari eerokaite. Irooma ovashirerika onkanta-kaiyaari inkinkithateri, eejatzira onkempitzimotaiyaami eerokaite apaata, eero apantzimotaami.

¹⁸Pamanakotapiintaina onkantya iriñaantayeetyaanari tampatzikashire nonatzi. Kempitaka iro nomatakeri.

¹⁹Pamanakotapiintaina eejatzi niyaatashitanyamiri thaankiini eerokaite.

Overaantarori ovethataantsi ipoña tasonkaventaantsi

²⁰Noñañaatziri Pava, tema iriitake kameetha saikakaayetemine, iriitake ovañagairiranki Avinkatharite Jesucristo ikamavetaka. Iri Pava kempitakaantakari iriiperori aamakoventariri oisha. Osheki ikaphathainkatake jovakeratakaantarori antzimotavakaantsi kantaitaachari iroñaaka. ²¹Namanakoventakemi irovetsika-shiretantyaamiri pimayetairo kameethari ikovakaimiri. Pamaneri eejatzi eeroka pimatantyaarori okaratzi onimotziriri, tema ayotzi iriitajaantake Jesucristo matakairone. Arira inkantaitatyeeni iñaapinkathayeetairi irirori. Ari onkantyaari.

²²Iyeekiite, eero pisamaro pinkempisantero okaratzi nosankinatakemiri, tema te

* **13.10:** Kantakotachari jaka antavaitatsiri tasorentsithaanteki, iriyyetakera omperatasorentsitaari. Itzimi ishineyeetake irovapiintyaari tzimakaarantatsiri piratsi, tzimakaarantatsiri okitho pankirentsi okaratzi jamayetziri atzirite irashitakaiyaari Pava. Irooma pomepirinimentotsi, ari intaapiintayeeteneri Pava okaratzi jashitakaayeetariri, ari ikovakotapiintziriri impeyakotaineri iyaariperonka. Iro kantacha ipaikakoyeetakeriranki Cristo, irojatzi ikamantakari okanta ipeyakoperotantaarori irirori kaariperori, iroora impoyaatapakaarori okaratzi itaapiintayeetakero jashitakaitariri Pava janta pomepirinimentoki. Tema iroka inchakota tsika ikamake Cristo ipaikakoyeetakeri, iro kempitanaarori iroomi ovakerari pomepirinimentotsi. Tera aritanai irika omperatasorentsitaari iroyaari itzimi kamaintsiri janta. Ari okantari eejatzi, ikaratzi pankiventarori irimonkarayereteromi ikantakaantaitane, ikantakaantaitane, ikaratzi pinkavaitzirori ovaritentsi, ikokovavetaro impeyakoyeetaineri iyaariperonka, eerora jiñeero irirori iranintagaiyaaro okaratzi ikamimentantakera Cristo.

oshekiperate. ²³Nokovi piyote eejatzi
jomishitovayeetairi iyeki Timoteo.
Aririka irareetapaiya jaka, iriitake
nontsipatanakyaari niyaatashitemi
noñeemi. ²⁴Povethatyaanari ikaratzi

jevatzimiri janta, eejatzi pashine
itasorentsitakaitairi. Ari ikempitari
Italia-satziite jovethayetami. ²⁵Onkamin-
tha irineshinonkayeetaimi maaroni
eeroakaite janta! Ari onkantyaari.